KREDYTY I POŻYCZKI, OBLICZANIE KOSZTÓW KREDYTU – WARTO PRZECZYTAĆ

Lekcja na temat: kredyty i pożyczki bankowe, obliczanie kosztów kredytu była realizowana w klasach 2 la, 2lb i 2 lbg w dniach 23 i 26 marca 2021 roku. Lekcje poprowadziła Edyta Fijałek.

Uczniów wraz z wychowawcami na lekcji powitała wicedyrektor szkoły Pani Barbara Zaniewicz. Pani dyrektor przedstawiła również cele lekcji.

Punkty do tematu:

1. Pojęcie pożyczki wg Kodeksu cywilnego.
2. Kredyt bankowy
3. Umowa kredytu
4. Rodzaje kredytów
5. Zdolność kredytowa
6. Zabezpieczenia kredytu
7. Obliczanie kosztów kredytu

Uczniowie zostali zapoznani z pojęciem pożyczki wg art. 720 Kodeksu cywilnego i formą dokumentową umowy pożyczki, której wartość przekracza tysiąc złotych.

Następnie uczniowie zostali zapoznani z pojęciem kredytu i elementami umowy kredytu bankowego wg ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. prawo bankowe.

Wg Art. 69. 2. umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności:
1) strony umowy;
2) kwotę i walutę kredytu;
3) cel, na który kredyt został udzielony;
4) zasady i termin spłaty kredytu;
4a) w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo-odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu;
5) wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany;
6) sposób zabezpieczenia spłaty kredytu;
7) zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu;
8) terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych;
9) wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje;
10) warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Następnie wskazano różnice pomiędzy kredytem a pożyczką ze wzg. na przedmiot, formy udostępnienia, podmiot udzielający, formy umowy, cel wykorzystania i oprocentowanie.

Uczniowie zostali zapoznani z pięcioma rodzajami kredytów.

· **Kredyt konsumpcyjny** – zaciągany w celu sfinansowania określonych potrzeb kredytobiorcy np. zakupu samochodu czy telewizora. Okres spłaty może wynosić od kilku miesięcy do kilku lat, a zabezpieczeniem są głownie dochody kredytobiorcy.
· **Kredyt hipoteczny** – udzielany w celu zakupu nieruchomości lub realizacji inwestycji budowlanej. Charakteryzuje się długim okresem spłaty (nawet kilkadziesiąt lat) i złożonymi warunkami udzielenia. Zabezpieczeniem kredytu hipotecznego jest tzw. hipoteka, ustanawiana na rzecz banku.
· **Kredyt inwestycyjny** – przeznaczany jest na realizację przedsięwzięć powiększających majątek kredytobiorcy, np. zakup akcji czy długoterminowych papierów wartościowych.
· **Karta kredytowa** – związana jest bezpośrednio z kontem bankowym i limitem kredytowym przyznanym przez bank. Oznacza to, że w ustalonym czasie możemy wykorzystać udostępnioną przez bank kwotę. Jeśli zwrócimy pieniądze w ustalonym czasie (tzw. grace period), nie płacimy żadnych odsetek.
· **Kredyt konsolidacyjny** – szczególnie przydatny dla osób posiadających kilka kredytów i nieradzących sobie z zadłużeniem. Polega on na połączeniu kilku zobowiązań w jeden kredyt. Dzięki temu możliwe jest obniżenie miesięcznej raty i ułatwienie spłaty kredytu.

Ponadto z rodzajami kredytu ze względu na **czas**:

- krótkoterminowymi (do 1 roku),
- średnioterminowymi (do 5 lat),
- długoterminowymi (powyżej 5 lat).

Prowadząca zwróciła uwagę na uzależnienie przyznania kredytu od zdolności kredytowej kredytobiorcy. Przez **zdolność kredytową** rozumie się zdolność do spłaty zaciągniętego kredytu wraz z odsetkami w terminach określonych w umowie. Kredytobiorca jest obowiązany przedłożyć na żądanie banku dokumenty i informacje niezbędne do dokonania oceny tej zdolności. Na tej podstawie szacowane jest ryzyko kredytowe związane z określoną transakcją. Jeżeli okaże się ono zbyt wysokie, bank może zażądać od swojego klienta dodatkowego zabezpieczenia kredytu stanowiącego dla banku gwarancję, iż w przypadku trudności finansowych klienta odzyska on całość lub przynajmniej część zaangażowanych w daną transakcję środków.

Uczniowie zostali zapoznani z zabezpieczeniami osobistymi i rzeczowymi.

Wśród zabezpieczeń osobistych wymienić można:

- **weksel in blanco** - zawierający zobowiązanie wystawcy weksla do zapłaty, wraz z jego podpisem*;*
- **poręczenie** udzielone na podstawie regulacji zawartych w Kodeksie cywilnym – poprzez które poręczyciel zobowiązuje się do spłaty udzielonego kredytu w sytuacji, gdy

kredytobiorca nie wypełni tego obowiązku, w ściśle określonym terminie,
- **gwarancje bankowe** - bank zobowiązuje się do zapłaty kredytodawcy sumy pieniężnej w kwocie pozostałych rat wraz z odsetkami, prowizjami oraz innymi kosztami postępowania,
- **przelew wierzytelności** - w tym wypadku kredytobiorca przenosi na bank prawo do otrzymania określonych wierzytelności dłużnika,
- **pełnomocnictwo** - umocowanie banku do dysponowania rachunkiem bankowym kredytobiorcy,
- **przystąpienie do długu kredytowego** - na mocy takiej umowy do istniejącego długu przystępuje osoba trzecia, będąca **dłużnikiem solidarnym**.

Rzeczowe zabezpieczenia kredytu
Bank może zażądać od kredytobiorcy, oprócz zabezpieczenia osobistego, również jednego z zabezpieczeń rzeczowych. W ich przypadku odpowiedzialność osoby udzielającej zabezpieczenia ogranicza się do poszczególnych składników jej majątku. Może ono dotyczyć nie tylko określonej części dóbr kredytobiorcy, ale również dóbr osoby trzeciej, obejmujących nieruchomości, ruchomości oraz różnego rodzaju prawa.

Najczęściej wykorzystywanymi zabezpieczeniami rzeczowymi są:

- **zastaw ogólny** - dana rzecz ruchoma może być obciążona prawem, na mocy którego wierzyciel może dochodzić zaspokojenia swoich roszczeń właśnie z tej rzeczy, przy czym nieważne jest, czyją stanie się ona własnością,
- **hipoteka** - podobnie, jak w przypadku zastawu ogólnego, jednak hipoteka dotyczy wyłącznie nieruchomości; konieczne jest stworzenie aktu notarialnego z wpisem do ksiąg wieczystych,
- **kaucja** - na mocy której kredytobiorca składa bankowi zabezpieczenie w formie papierów wartościowych na okaziciela lub określonej sumy pieniężnej, które mają zabezpieczać roszczenia w razie niewywiązania się z umowy,
- **blokada środków na rachunku bankowym** - dokonywana na zlecenie kredytobiorcy, do czasu aż wywiąże się on z określonych zobowiązań względem wierzyciela,
- **przywłaszczenie na zabezpieczenie** - kredytobiorca przenosi prawo własności swojej rzeczy (przedmiotu ruchomego, jak np. maszyny, zapasów, biżuterii) na wierzyciela.

Zdolność kredytowa i wiarygodność dłużnika to dwa najważniejsze parametry, które banki biorą pod uwagę przy podejmowaniu decyzji o przyznaniu kredytu.

Poza systemem bankowym znajdują się instytucje parabankowe świadczące usługi zbliżone do bankowych. Działania instytucji parabankowych regulowane są przez przepisy Kodeksu cywilnego, dlatego nie podlegają one kontroli Komisji Nadzoru Finansowego ani przepisom *Prawa bankowego*. Jednym z przykładów instytucji parabankowych są firmy udzielające pożyczek pieniężnych, tzw. szybkich kredytów czy chwilówek. **Umowa pożyczki** w odróżnieniu od **umowy kredytu** nie musi zawierać terminu zwrotu środków finansowych. Można w nich otrzymać pożyczkę w 10 minut na podstawie dowodu tożsamości. Należy

jednak pamiętać, że pożyczki udzielane przez parabanki są zazwyczaj bardzo wysoko oprocentowane.

Przeglądając oferty banków, powinniśmy zwrócić szczególną uwagę na **koszt kredytu**. Podpowiadamy, co należy wziąć pod uwagę, aby oszacować całkowitą kwotę do spłaty oraz ratę, którą będziemy bezpiecznie regulować w comiesięcznych zobowiązaniach.

W pierwszej chwili może się wydawać, że wybór najtańszego kredytu jest prosty i intuicyjny – wystarczy przecież wybrać ofertę z najniższym oprocentowaniem. Niestety, oprócz oprocentowania nominalnego jest jeszcze szereg opłat dodatkowych i pozostałych kosztów.

Uczniowie zostali zapoznani z kosztami kredytu w postaci odsetek oraz kosztami dodatkowymi np. prowizją za przyznanie pożyczki, opłatą przygotowawczą i możliwością poniesienia kosztu ubezpieczenia kredytu.

Odsetki jako podstawowy składnik kosztu pożyczki każdy bank ustala w skali roku, a maksymalna ich wartość nie może przekroczyć dwukrotności sumy stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego (0,1 % od 29 maja 2020 r.) i 3,5 punktów procentowych.

Koszty dodatkowe - sumy, które są indywidualne dla poszczególnych banków. Może do nich należeć np. prowizja za przyznanie pożyczki. Jej pobranie następuje w momencie, kiedy bank wypłaca swojemu klientowi kredyt. Kwota opłaty może być doliczona do pierwszej raty lub rozgospodarowana na wszystkie raty i zawarta w sumach comiesięcznych spłat. Innym ważnym kosztem jest opłata przygotowawcza, którą ponosi się za rozpatrzenie wniosku o kredyt i zwykle nie można liczyć na jej zwrot.

Koszt ubezpieczenia kredytu - jest składnikiem, który nie występuje we wszystkich kredytach. Jego obecność zależy od ustalenia banku, ponieważ stanowi formę zabezpieczenia instytucji finansowej. Jednak oferta takiego świadczenia jest ustalana indywidualnie.

Oprocentowanie stałe nie zmienia się podczas całego okresu kredytowania i dotyczy kredytów krótkoterminowych. Oprocentowanie zmienne opiera się na wahaniach stóp procentowych obowiązujących na rynku. Składa się ze stałej marży oraz wskaźnika WIBOR(R) (wysokości oprocentowania pożyczek na krajowym rynku międzybankowym). Stawka WIBOR(R) rośnie lub spada w zależności od sytuacji na rynku bankowym. Spadek tej stawki może wpłynąć na obniżkę oprocentowania kredytów i pożyczek udzielanych w złotówkach.

Całkowity koszt kredytu ponoszony przez konsumenta, wyrażony jako wartość procentowa całkowitej kwoty kredytu w stosunku rocznym wyrażony jest **w** Rzeczywistej Rocznej Stopie Procentowej i pochodzi z ustawy o kredycie konsumenckim – . Dzięki RRSO można najprościej ocenić, czy kredyt kryje w sobie dodatkowe opłaty i prowizje. Różnica miedzy

RRSO, a oprocentowaniem nominalnym świadczy o wszystkich dodatkowych kosztach i opłatach.

Definicja z ustawy ujmuje kilka bardzo ważnych cech Rzeczywistej Rocznej Stopy Oprocentowania:

- oblicza się ją w oparciu o całkowite koszty kredytu, a więc odsetki, prowizje, opłaty, koszty ubezpieczeń oraz wszystkie inne koszty, które klient musi ponieść na rzecz kredytodawcy;

- koszty te ujmowane są jako wartość procentowa w odniesieniu do całkowitej kwoty kredytu

- koszty kredytu ujmowane są w skali roku.

Następnie uczniowie zostali zapoznani z sposobem obliczania odsetek od kredytu zaciągniętego na pełen rok jak i część roku. Prezentowane przykłady dotyczyły również kosztu kredytu udzielanego na kilka lat i dokonywanej przez bank kapitalizacji odsetek. Obliczenia były przeprowadzane z wykorzystaniem wzoru na procent składany. Uczniowie mieli możliwość zobaczyć, że niespłacone odsetki doliczane są do kapitału i procentują wraz z nim w następnym okresie kapitalizacji co zwiększa koszty w postaci odsetek w następnych okresach kredytowania.

Przedstawiono również przykład obliczania spłat kredytu ratalnego oraz wzór na średni okres kredytowania.

Nauczyciel na koniec lekcji zapoznaj uczniów z narzędziem porównywania różnorodnych ofert banków poprzez wykorzystanie kalkulatora kredytów. Uczniowie zobaczyli jak działa przykładowy kalkulator i że może pomóc dokonać wyboru najatrakcyjniejszego kredytu i banku, który ma taki kredyt w swojej ofercie. Korzystanie z kalkulatora jest bardzo proste i intuicyjne.

Wystarczy podać trzy parametry:

- kwotę kredytu, odpowiadającą potrzebom i oczekiwaniom,
- okres spłaty kredytu, odpowiadający możliwości spłaty,
- sposób oprocentowania (raty: malejące czy równe)

Kalkulator kredytu gotówkowego pokaże wszystkie najtańsze kredyty gotówkowe na wskazaną wysokość i okres spłaty. Narzędzie to zdecydowanie przyspiesza i ułatwia proces wyboru najlepszego kredytu.

Lekcję zakończyła wicedyrektor Pani Barbara Zaniewicz wskazując na negatywne skutki zaciągania kredytu i zachęciła uczniów do większej aktywności na zajęciach online.